

(ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๓
(Draft) The National Scheme of Education ๒๐๒๐

ฉบับรับฟังความคิดเห็น

แบบสอบถามความคิดเห็นออนไลน์
(ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๓

ความนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดสาระบัญญัติด้านการศึกษาและการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ในมาตรา ๕๔ และมาตรา ๒๕๘ จ.ด้านการศึกษา เพื่อให้เป็นแนวนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ รัฐต้องจัดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมถึงต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาความต้องการในระบบต่าง ๆ และส่งเสริมประชาชนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ การจัดการศึกษาทุกระดับให้เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และ**ต้องมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงดำเนินการและตรวจสอบให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ**

การพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และแนวโน้มบริบทแวดล้อม ทั้งภายนอกและภายในที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จนไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างแน่นอน ทั้งภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แบบก้าวกระโดด กอปรกับการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาหาร และระบบสาธารณสุข โดยเฉพาะการเกิดโรคอุบัติใหม่ ซึ่งทำให้พลเมืองทั่วโลกต่างต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เกิดเป็นความท้าทายที่ทุกประเทศในโลกจะต้องเตรียมพร้อมรองรับ ทั้งแนวโน้มการพัฒนาผู้เรียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถตอบสนองต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตลอดจนการพัฒนาทักษะและสมรรถนะกำลังแรงงานให้พร้อมรองรับและตอบสนองความต้องการของสังคมและเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ การปฏิบัติตามสัญญาประชาคมโลก หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ ๔ ที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม โดยการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และได้รับการสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงนับเป็นความท้าทายที่สำคัญของทุกประเทศที่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อสามารถปรับตัวให้พร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายตามพันธะสัญญาในระดับโลก

การศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีพัฒนาการรอบด้าน และมีสุขภาพที่ดี เพื่อเป็นฐานกำลังที่สำคัญของการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยในการจัดการศึกษามีประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หรือการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง การพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนให้มีร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่สมกับวัย รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการร่วมพลังร่วมพัฒนาการศึกษาของประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาในอนาคตจึงต้องเป็นระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น มีแนวนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สามารถนำพาประเทศชาติสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

ส่วนที่ ๑

หลักการและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ มีหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ หลักการจัดการศึกษา

๑. การสร้างความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ความคิด จิตใจ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นเป้าหมายสำคัญเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาที่สมดุลระหว่างความเจริญด้านจิตใจกับความเจริญทางวัตถุและความเติบโตทางเศรษฐกิจ

๒. การมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นให้กับเด็กเล็ก เด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนให้สามารถพัฒนาตน พัฒนาอาชีพ และมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและพลวัตของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน

๓. ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนตามความถนัด โดยการตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ

๔. การหลอมรวมพลังให้เกิดการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนจากทั้งจากส่วนกลาง และส่วนพื้นที่ไปสู่สถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานที่เป็นอิสระให้มีความเข้มแข็ง คล่องตัวในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ

๕. การจัดการศึกษาเป็นของปวงชน โดยประชาชนทุกคนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ต้องเข้ามามีส่วนร่วมประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ตลอดจนร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในหน่วยงานและสถานศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

๑.๒ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพชีวิตทุกด้านสูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข สามารถพัฒนาอาชีพและหน้าที่การงานของตนเอง รวมทั้งเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมด้วย ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านโอกาสทางการศึกษา มุ่งหมายให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนคนไทยทุกคนได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ทั้งผู้เรียนทั่วไป ผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งในการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านช่องทางที่มีความสะดวก หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่ม

๒. ด้านคุณภาพการศึกษา มุ่งหมายให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานสากล เป็นการจัดการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และมีความสามารถในการปรับตัวในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน และไม่อาจคาดคะเนสถานการณ์ล่วงหน้าได้ ในขณะที่เดียวกันยังคงรักษาความรู้ ความสามารถ รวมทั้งคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองไทย และการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ด้านประสิทธิภาพการศึกษา มุ่งหมายให้เกิดระบบและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาให้สามารถจัดและพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนสู่การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และการปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพลิกผันอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ส่วนที่ ๒

ระบบการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ มีโครงสร้างของระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาสู่โลกของการทำงานและการประกอบอาชีพ และให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีพมากขึ้น มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และการมีทักษะที่สำคัญให้ผู้เรียน เป็นระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในทุกช่วงวัยได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพอย่างเหมาะสม และเป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ความรู้ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและพลวัตของสังคมโลก มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity Thinking) รวมถึงทักษะข้ามวัฒนธรรมและสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นต้น สู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ทั้งในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง

ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเด็นทางการศึกษาในมิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ ระดับช่วงวัย ระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เปิดโอกาส และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองที่เหมาะสมกับวัยอย่างเต็มตามศักยภาพ ดังนี้

๒.๑.๑ ช่วงปฐมวัย มุ่งเน้นการพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยตั้งแต่อนุบาลก่อนวัยเรียน เพื่อให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป

๒.๑.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น (การศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน) มุ่งพัฒนาให้เป็นผู้เรียนรู้รักและใฝ่การเรียนรู้ รู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง มีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ รวมถึงการสร้างสุขภาวะ มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ความฉลาดรู้ดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิจารณ์ญาณ มีพื้นฐานและทักษะในการประกอบอาชีพหรือผู้ประกอบการ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความถูกต้อง การเคารพในสิทธิ มีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยเป็นสังคมโลกที่ยั่งยืน

๒.๑.๓ ช่วงวัยแรงงาน (การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่) เป็นการศึกษาที่พัฒนาต่อเนื่องให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้เรียนรู้ที่พัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง มีปัญญารู้คิดและประยุกต์การใช้ทักษะต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพและการสร้างงาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นผู้นำและร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นผู้กล้าหาญทางจริยธรรม สร้างสรรค์สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก

๒.๑.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ (การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ) เป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาให้ได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงและเหมาะสมกับสภาพและวัย โดยเรียนรู้ทักษะพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นเพิ่มขึ้นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเทคโนโลยี การปรับตัวให้เข้ากับสถานะที่มีโรคอุบัติใหม่และสภาวะแวดล้อมต่างๆ ทั้งกายภาพและสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่อย่างมีคุณค่าทั้งแก่ตนเองและสังคม

๒.๒ รูปแบบการจัดการศึกษา การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๒.๒.๑ การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ เกิดขึ้นทั้งที่ห้องเรียน รวมถึงการเรียนรู้นอกห้องเรียน อาทิ ที่บ้าน หรือการเรียนรู้ออนไลน์โดยยึดห้องเรียนเป็นฐานของการจัดการศึกษา การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน และการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการ ต้องอาศัยผลรวมของกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กัน คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๒.๒.๒ การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบใช้หลักการให้มีความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีความเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน และการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ และให้ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

๒.๒.๓ การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถดำเนินการได้โดยการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา และการจัดอบรมหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

ทั้งนี้ ให้สามารถเทียบโอนการเรียนได้อย่างยืดหยุ่นระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัว ตามแนวทางและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น เทียบโอนความรู้ ความสามารถ และหรือสมรรถนะที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย มาเก็บสะสมไว้ในคลังหน่วยกิต (Credit Bank) หรือการเทียบโอนระหว่างวุฒิการศึกษากับมาตรฐานอาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework – NQF)

๒.๓ ระดับการศึกษา การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๒.๓.๑ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันหมายถึงรวมถึงการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

๒.๓.๑.๑ **ระดับปฐมวัย** เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มุ่งเน้นให้มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้และกำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่างๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ

๒.๓.๑.๒ **ระดับประถมศึกษา** เป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีทักษะ และสมรรถนะทางภาษา และดิจิทัลเทคโนโลยี การคำนวณ มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ

๒.๓.๑.๓ **ระดับมัธยมศึกษา** แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกรงานและอาชีพตามความถนัด มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างสุขภาวะและสร้างงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร รอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน

การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้นการศึกษาก่อนวัยเรียนในระดับปฐมวัยจำนวน ๓ ปี จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นการศึกษาภาคบังคับในอนาคต

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือให้เพียงพอแก่การประกอบอาชีพที่ถนัด มุ่งพัฒนาให้สามารถขึ้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรอบรู้ รู้จักการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิตและอาชีพ สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนการคิด การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรมและเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน

การศึกษาในระดับนี้ มีทั้งการศึกษาประเภทสายสามัญและสายอาชีพหรือ **การอาชีวศึกษา** (ซึ่งควรเรียนวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานได้ เช่น คำนวณ ภาษา ความรู้และทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยี) และประเภทการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายหรือทวิศึกษา ที่มีแผนการเรียนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ทั้งนี้การเรียนทั้งสามประเภทสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้หรือออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

ดังนั้น ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงจัดระบบการศึกษาเป็น ๓ : ๖ : ๓ : ๓ กล่าวคือปฐมวัย ๓ ปี ประถมศึกษา ๖ ปี มัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓ ปี

● **การอาชีวศึกษา** เป็นการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี การจัดอาชีวศึกษาให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

การจัดอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- (๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- (๓) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

๒.๓.๒ ระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น ระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญา และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ดังนี้

๒.๓.๒.๑ ต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะวิชาชีพและความเชี่ยวชาญในระดับที่สูงขึ้น มีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและดิจิทัลเทคโนโลยีในการทำงานอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

๒.๓.๒.๒ ระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อความเป็นเลิศ เน้นการผลิตกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญ และรอบรู้ด้านต่างๆ ในระดับสูง สามารถประยุกต์และใช้นวัตกรรม การวิจัยและการค้นคว้าองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง ประกอบอาชีพ และพัฒนาสังคม

๒.๓.๒.๓ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี หรือเรียกว่าระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งเป็น ปริญญาโท และปริญญาเอก เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม รวมถึงการประยุกต์ใช้วิทยาการสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

๒.๔ การศึกษาเฉพาะทาง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีทักษะทางด้านวิชาชีพเฉพาะที่จัดขึ้นตามความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรโดยเฉพาะ หรือเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยสถาบันการศึกษาปกติทั่วไปและหรือดำเนินการได้ แต่มีเหตุผลและความจำเป็นเฉพาะของหน่วยงานหรือองค์กรที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

โดยกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร สภากาชาดไทย และเนติบัณฑิตยสภาในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาเฉพาะทางสามารถจำแนกระดับการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับระดับการศึกษา/หลักสูตรของสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาปกติ ที่แบ่งระดับการศึกษาโดยพิจารณาจากการรับผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดังนี้

๒.๔.๑ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒.๔.๒ ระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น ต่ำกว่าปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

๒.๔.๓ ระดับอื่นๆ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดเพื่อผลิต/ฝึกอบรมบุคลากรที่จะปฏิบัติงานวิชาชีพเฉพาะทางในหน่วยงาน/องค์กรที่จัดหลักสูตรการศึกษาเฉพาะทางนั้น ๆ ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาจะไม่ได้รับวุฒิการศึกษาเพิ่มจากวุฒิการศึกษาเดิมที่ใช้สมัครเรียน แต่จะได้รับใบประกาศนียบัตร ที่ใช้ประกอบการสมัครงาน/ปฏิบัติงาน เช่น หลักสูตรนักเรียนนายสิบทหารบก หลักสูตรนักเรียนจำทหารเรือ หลักสูตรนักเรียนพลตำรวจ หลักสูตรนักเรียนไปรษณีย์ หลักสูตรอุดมศึกษามหาวิทยาลัย หลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรเนติบัณฑิต เป็นต้น

๒.๕ การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือทพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือรวมเรียกว่าเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้ได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความความสามารถ โดยให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดการศึกษาพิเศษนี้ อาจจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ หรือจัดในสถานศึกษาปกติ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา

๒.๖ การศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเสริมให้ภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนามีความเป็นผู้นำด้านปัญญา จิตใจ และศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีและมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่คนในสังคม ตลอดจนเป็นผู้นำหรือมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเสริมสร้างวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และแผนกบาลีศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาติกา) เป็นต้น

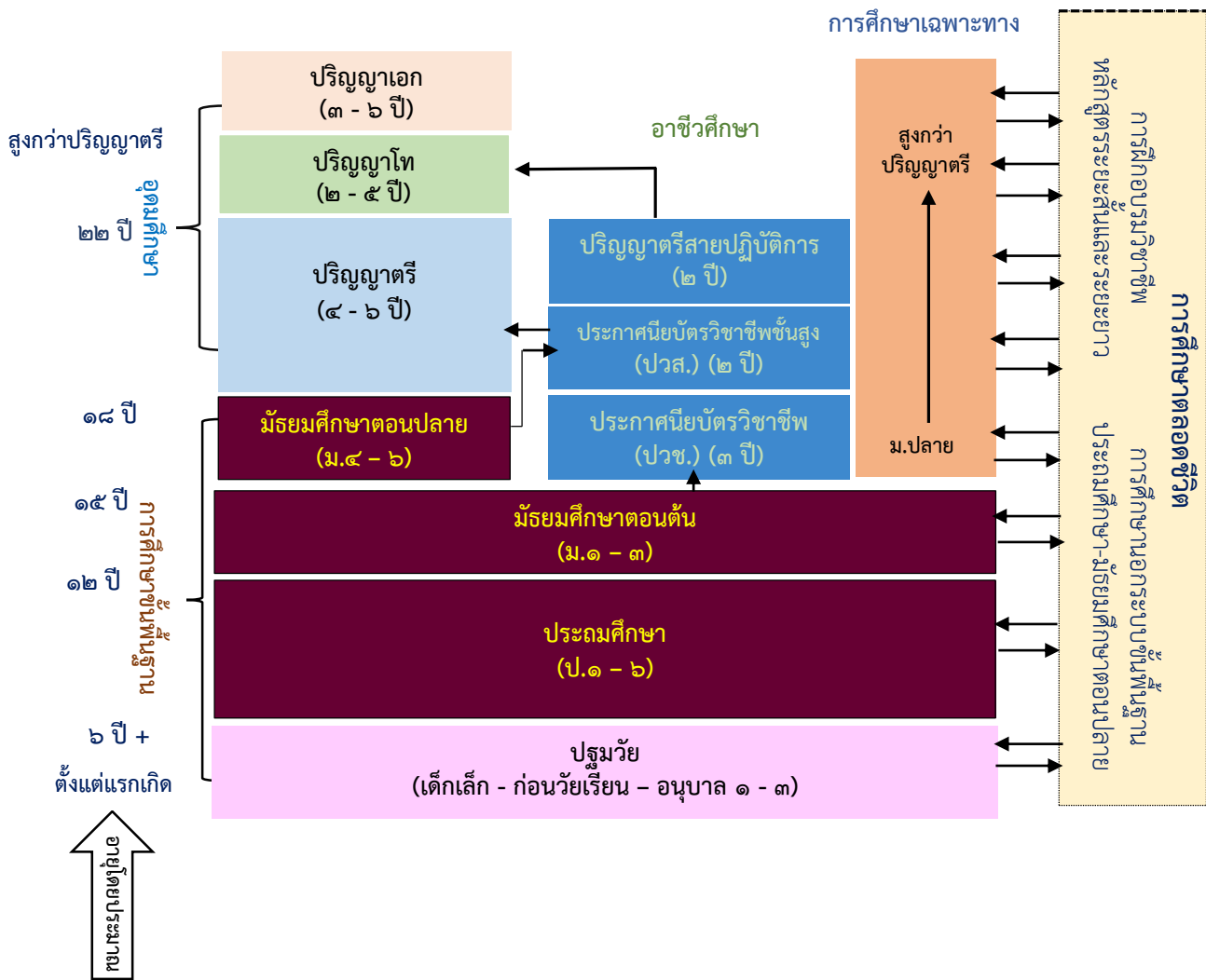
๒.๗ การศึกษาทางเลือก เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาตามแนวกระแสหลักในระบบทั่วไป แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ การศึกษาทางเลือกจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการที่แตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน ลดความเป็นทางการและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐ มีความยืดหยุ่นสูง อิสระในการกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมทั้งให้ความสำคัญกับ

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมในชุมชนท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เต็มตามศักยภาพของตนเอง การศึกษาทางเลือกที่เป็นที่นิยมและได้รับความสนใจ คือ การเรียนแบบ Home School ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาโดยครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทางเลือกที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีจำนวนมาก หลายแห่ง เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนดรุณสิกขาลัย โรงเรียนสัจยาไส โรงเรียนอมตยกุล เป็นต้น

ระบบการศึกษาไทย

การศึกษาในระบบ

การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

ส่วนที่ ๓

แนวนโยบายการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาของประเทศบรรลุตามหลักการและความมุ่งหมายดังกล่าว และเป็นกระบวนการที่เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชากรให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ รัฐจึงกำหนดแนวนโยบายการศึกษา ดังนี้

๓.๑ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างน้อย ๑๒ ปี ให้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนอย่างเสมอภาคทั่วถึง และเท่าเทียม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

๓.๒ จัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๓.๓ จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดูแลเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีทักษะการเรียนรู้และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สร้างสรรค์สังคมให้มั่นคงและสันติสุข

๓.๔ จัดให้มีระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น เชื่อมโยง เลื่อนไหล สามารถเทียบเคียงและถ่ายโอนรูปแบบต่างๆ ได้อย่างสะดวกและคล่องตัวโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓.๕ จัดให้มีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปรับการวัดและประเมินผลในระดับชาติและการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามวัตถุประสงค์

๓.๖ ยกระดับคุณภาพกระบวนการผลิตครู และพัฒนาครู (ประจำการ) ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ครูดีและเก่งที่สร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นครูที่รอบรู้และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีระบบค่าตอบแทน

๓.๗ พัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งการเพิ่มปริมาณและการพัฒนาอาชีพ เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญและให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพและการสร้างงาน จนสามารถเป็นผู้ประกอบการที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น มีวินัย ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ฯลฯ เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมเพื่ออาชีพ และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นได้

๓.๘ พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การใช้เหตุผล การมีมนุษยสัมพันธ์ การเคารพกฎหมาย ฯลฯ มีศักยภาพและสมรรถนะในการวิจัยและพัฒนา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเป็นการศึกษาที่สร้างสรรค์องค์ความรู้ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้น

เพื่อตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น และร่วมนำการพัฒนาสังคมไทยและสังคมโลกอย่างยั่งยืน

๓.๙ ส่งเสริมการวิจัยทั้งด้านการสร้างองค์ความรู้และการวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการขยายบริการการศึกษา และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย

๓.๑๐ จัดให้มีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพทางด้านนโยบาย มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานนโยบายและหน่วยปฏิบัติ ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยให้สถานศึกษามีอิสระ (Autonomy) ในการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างของบุคคลภายใต้กรอบหลักสูตรกลาง และมีระบบการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Big Data for Education) เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑๑ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน และส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัวยุคใหม่ องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกรูปแบบ/ประเภท เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลง

๓.๑๒ จัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในโอกาสการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนทุกคน รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในการสร้างองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อรองรับและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๔

แนวทางการจัดการศึกษา

การดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษา กำหนดเป้าหมายแนวทางการจัดการศึกษาที่สำคัญไว้ดังนี้

๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำและเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

๔.๑.๑ เป้าหมาย

เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือผู้ที่ขาดโอกาสในการได้รับบริการทางการศึกษา สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๔.๑.๒ แนวทางการจัดการศึกษา

๑) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนทุกคนและทุกพื้นที่ (ทั้งในกลุ่มคนต่างเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มคนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว และในพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล) ครอบคลุมผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้เรียนทุกกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น การจัดหาทุน แหล่งทุน การออกกฎหมายเฉพาะรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

๒) เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

๓) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ

๔) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๕) ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มเพื่อการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลทุกระบบให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วอย่างมีคุณภาพ

๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของผู้เรียนทุกระดับและทุกประเภท รวมถึงผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ครอบคลุม ครบถ้วน ทันสมัย

๔.๒ การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

๔.๒.๑ เป้าหมาย

ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีพื้นฐานของความเป็นพลเมืองไทย และมีทักษะและสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมตามพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

๔.๒.๒ แนวทางการจัดการศึกษา

๑) ปรับระบบการบริหารจัดการ การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก และการศึกษาปฐมวัย โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง

๒) พัฒนาหลักสูตร และคู่มือการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการสมวัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

๓) พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลผู้เรียนที่เน้นสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งการสร้างคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย

๔) ปรับระบบการวัดและประเมินผลระดับชาติ การรับเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาจากการทดสอบความรู้และข้อเท็จจริงมาสู่การประเมินทักษะคุณลักษณะ และสมรรถนะที่ต้องการ เพื่อเป็นการชี้แนะเข้าสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูที่มุ่งสู่การพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะของผู้เรียน

๕) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disruptive Technology) และทักษะที่จำเป็นตอบสนองพลวัตของสังคมโลก

๖) สร้างวิถีปฏิบัติและนวัตกรรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และหลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน

๗) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ทั้งทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ในสังคมพหุวัฒนธรรม การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๘) ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำราเรียน สื่อความรู้ สื่อฝึกทักษะ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงผ่านระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยผ่านช่องทางที่หลากหลาย ได้แก่ การเรียนที่สถานศึกษา (On-Site) การเรียนออนไลน์ (Online) การเรียนทางไกลผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนในทุก ๆ ที่ที่มีอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เชื่อมต่อ (On-Demand)

๙) ส่งเสริมการปลูกฝัง บ่มเพาะ และหล่อเมลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองไทยและการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวิถีชีวิตประจำวันของผู้เรียน

๔.๓ การผลิต คัดกรอง และพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๔.๓.๑ เป้าหมาย

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีทักษะความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ทักษะและสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ และความสามารถในการปรับตัวต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ให้ครูได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

๔.๓.๒ แนวทางการจัดการศึกษา

๑) จัดให้มีกลไกการกำหนดนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมในการผลิต พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๒) ปรับปรุง พัฒนาระบบและรูปแบบการผลิตและการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตั้งแต่กระบวนการคัดกรอง การสรรหาผู้ที่เหมาะสมเข้าสู่ความเป็นครู และปรับปรุงพัฒนา

หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของครู เพื่อสร้างทักษะและสมรรถนะของครูที่จะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓) ปรับระบบและการผลิตครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และประเทศ

๔) พัฒนาระบบการทดสอบ คัดกรอง เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นครูด้วยกระบวนการที่เข้มข้น เพื่อมั่นใจว่ามีทักษะ ความสามารถในการจัดรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะผู้เรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ ๒๑ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก

๕) เร่งพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และแผนพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลที่ปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาทักษะและการวัดผลประเมินผลเชิงสมรรถนะ

๖) ปรับระบบการคัดเลือกบุคลากรทางด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา โดยเน้นการวัด และประเมินประสพการณ์ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการได้รับการยอมรับจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๗) ส่งเสริม สนับสนุน การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอนของครูจากกระบวนการที่เน้นการถ่ายทอดความรู้และข้อเท็จจริงจากครูไปสู่กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากความร่วมมือระหว่างครูกับผู้เรียน

๘) พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อเป็นสังคมการเรียนรู้ในการพัฒนา ร่วมมือ แลกเปลี่ยนประสพการณ์และช่วยเหลือกันภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา

๔.๔ การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔.๔.๑ เป้าหมาย

คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย

๔.๔.๒ แนวทางการจัดการศึกษา

๑) พัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เหมาะสมสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย โดยจัดให้มีรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่รองรับความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ยืดหยุ่น มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยใช้เทคโนโลยีหลายรูปแบบมาช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาหรือสื่อเรียนรู้ที่ทันสมัยได้สะดวกและรวดเร็ว

๒) พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่มีคุณภาพสูงสำหรับการสร้างทักษะใหม่ (New Skills) หรือการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะเดิม (Re-Skills, Up-Skills) ให้แก่ประชากรวัยแรงงานอย่างทั่วถึง โดยสร้างความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และเอกชน

๓) พัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุให้ทันสมัย มีคุณภาพและมาตรฐาน ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและประชากร เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองโดยใช้เทคโนโลยีเสริมสร้างการดูแลสุขภาพและสังคมของผู้สูงอายุ รวมทั้งพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ

๔) พัฒนาระบบคลังหน่วยกิต (Academic Credit Bank) เพื่อเป็นกลไกการเทียบโอนความรู้ และประสพการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยได้มากกว่า ๑ รูปแบบ และให้มีการเชื่อมโยง เลื่อนไหล การเทียบโอนความรู้ และประสพการณ์และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ด้วยกันได้

๕) พัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ให้มีความสะดวกและเพียงพอต่อความต้องการ เชื่อมโยงเครือข่ายดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาคุณวุฒิ ทักษะการทำงาน และทักษะอาชีพ กับระบบคลังหน่วยกิต

๖) พัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือพื้นที่การเรียนรู้ (Learning Spaces) ที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นพื้นที่ในการให้บริการการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่คนทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้และคลังภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ให้แก่คนทุกช่วงวัยทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ได้เข้ามาศึกษา ถ่ายทอด อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยของชาติให้สืบสานต่อไป

๗) พัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (Media Literacy) เพื่อการรู้วิธีการเรียนรู้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้กติกามารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

๔.๕ การศึกษาเพื่ออาชีพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๔.๕.๑ เป้าหมาย

กำลังแรงงานด้านอาชีพมีทักษะ สมรรถนะและความสามารถในการทำงานที่ได้มาตรฐานระดับสากล และสอดคล้องกับความต้องการกำลังแรงงานที่มีคุณภาพในพลวัตการทำงานของสังคมไทย และสังคมโลกโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

๔.๕.๒ แนวทางการจัดการศึกษา

๑) จัดทำฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคนด้านอาชีพ

๒) เสริมสร้างภาพลักษณ์ แรงบันดาลใจและวางรากฐานทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียนด้านอาชีพ

๓) สนับสนุนให้สถานศึกษาอาชีพผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพในสาขาและกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ต้องจัดให้มีระบบบริหารจัดการที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน เพื่อให้กำลังแรงงานมีทักษะและสมรรถนะที่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๔) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ (อาทิ สะเต็มศึกษา ทวิศึกษา ทวิภาคี ทวิวุฒิ สหกิจศึกษา) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๕) เพิ่มประสิทธิภาพและทักษะการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน) เพื่อยกระดับการทำงานอาชีพในตลาดแรงงานสากล

๖) เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะผู้เรียนและกำลังแรงงาน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร การทำงานร่วมกัน และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะความร่วมมือกับสถานประกอบการชั้นนำร่วมจัดการศึกษา

๗) ส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่เน้นการวิจัยและเพื่อพัฒนานวัตกรรมทั้งเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น และการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๘) พัฒนาระบบการทดสอบวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ระบบเทียบโอนจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานเพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาตาม หลักการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๙) ส่งเสริมให้กำลังแรงงานได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทบทวนและเพิ่มพูนทักษะเดิม รวมทั้งเสริมสร้างทักษะใหม่ (Re-skills, Up-skills, New skills)

๑๐) ส่งเสริมการลงทุนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพ และการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ในการแข่งขันของประเทศ

๔.๖ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

๔.๖.๑ เป้าหมาย

การศึกษาของชาติมีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ที่มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงระหว่างนโยบายและการปฏิบัติ มีปัจจัยสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดความเข้มแข็ง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือและการหลอมรวมพลังจากทุกภาคส่วนในการจัด กระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

๔.๖.๒ แนวทางจัดการศึกษา

๑) ปรับบทบาทและภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้กำหนดและกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน การนิเทศติดตามประเมินผล วิจัยและพัฒนา รูปแบบและการวัดผลตามการเรียนรู้ รูปแบบการ กระจายอำนาจสู่พื้นที่และสถานศึกษา

๒) ส่งเสริม สนับสนุน ให้พื้นที่และสถานศึกษามีความเข้มแข็ง ให้สามารถบริหารจัดการ การศึกษาด้วยตนเอง

๓) จัดกลุ่มสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา ด้วยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อวางแผนการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน และสังคม

๔) กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาอย่างเร่งด่วน

๕) ปรับปรุงระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นระบบ ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติ ไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ

๖) พัฒนากลไกในการกำกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาให้ดำเนินบทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาอาชีวศึกษา ในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และยืดหยุ่น ปรับตัวได้ในสังคมที่เป็นพลวัต

๗) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคมในกระบวนการ ทัศน์ของการจัดการศึกษา จากรัฐเป็นผู้จัดมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม

๘) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือ การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

๙) พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านผู้เรียนที่เพียงพอและเป็นธรรม และกลไกจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น สภาพทาง เศรษฐกิจ พื้นที่ และบริบทแวดล้อมอื่น ๆ โดยรวมถึงการจัดบริการด้านอาหารกลางวัน นม เครื่องแบบ นักเรียน และอุปกรณ์การเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ

๑๐) พัฒนาระบบกองทุน และการระดมทุนเพื่อการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบ ต่าง ๆ ทั้งจากงบประมาณภาครัฐ และภาคเอกชน ประชาชน หน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ

๑๑) เพิ่มงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในทุกระดับและประเภท การศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ทั้งโดยงบประมาณภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการ พัฒนาการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือกัน

๑๒) จัดให้มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Big Data for Education) ที่อ้างอิงจากเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ที่เชื่อมโยงเป็นรูปแบบเดียวกันของทุก หน่วยงานที่จัดการศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษาของ ประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องมีสภาพแวดล้อมหรือองค์ประกอบทางกายภาพที่เหมาะสม มีความ ปลอดภัย ได้แก่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัด สภาพแวดล้อมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ

เพื่อให้มีการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๓ ไปสู่การ ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมตามหลักการ ความมุ่งหมาย แนวนโยบาย และ แนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยให้ส่วนราชการและ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเป็น ระยะเวลาทุกสี่ปี รวมทั้งจัดให้มีกลไกเพื่อกำกับดูแล ติดตามประเมินผล และ ตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง